

Zagreb, 26. rujna 2025.
Ur. broj: 495/25.

HRVATSKI SABOR
n/r predsjednika g. Gorana Jandrokovića

VLADA REPUBLIKE HRVATSKE
n/r predsjednika mr. sc. Andreja Plenkovića

PREDMET: Sindikalna inicijativa za ukidanje obveze polaganja državnog ispita kao relikta socijalističkih i totalitarnih režima - prijedlog zakonskih izmjena
- dostavlja se;

Poštovani,

Sindikat policije Hrvatske (SPH), kao većinski reprezentativni sindikat državnih službi koji zastupa preko 15.000 članova zaposlenih u svim državnim službama, obraća Vam se s argumentiranim prijedlogom za ukidanje obveze polaganja državnog ispita zbog njegove suprotstavljenosti suvremenim europskim standardima zapošljavanja u javnoj upravi te njegove prirode kao relikta socijalističkih i totalitarnih sustava.

TRENUTNO STANJE I DISKRIMINIRAJUĆE ODREDBE

Sukladno Zakonu o državnim službenicima, službenici raspoređeni na radno mjesto moraju najkasnije u roku od jedne godine položiti državni ispit odgovarajuće razine, u protivnom im služba prestaje po sili zakona.

Međutim, policijski službenici su u značajno nepovoljnijem položaju jer na njih se primjenjuje i Zakon o policiji, koji u članku 41. stavak 4. propisuje da „osoba koja je zadovoljila na probnom radu, dužna je položiti državni ispit u roku od 6 mjeseci od isteka probnog rada“. Ova diskriminirajuća odredba znači da policijski službenici imaju dvostruko kraći rok (6 mjeseci nasuprot 12 mjeseci) za polaganje istog ispita.

TROŠKOVI I OPTEREĆENJA ZA SLUŽBENIKE I PRORAČUN

Obveza državnog ispita predstavlja značajno financijsko i administrativno opterećenje kako za službenike, tako i za državni proračun:

Troškovi polaganja ispita:

- Troškove prvog polaganja državnog ispita snosi državno tijelo koje službenika uputi na polaganje
- Troškove drugog i trećeg polaganja snosi državni službenik osobno
- Troškovi se kreću između 74-130 eura po kandidatu, ovisno o vrsti ispita

Plaćeni dopust za pripremu i polaganje:

- Službenik ima pravo na plaćeni dopust od tjedan dana za pripremu državnog ispita bez obzira na stručnu spremu
- Dan polaganja ispita također se ubraja u plaćeni dopust
- Ako se ispit polaže više dana, svi dani polaganja računaju se kao plaćeni dopust
- Pripremni seminari također se smatraju plaćenim dopustom

Ukupni troškovi za proračun:

Ova obveza godišnje košta državni proračun milijune eura u troškovima organizacije ispita, plaćenih dopusta i administracije, a ne doprinosi kvaliteti javne uprave.

POZITIVNI POMACI: PRIZNANJE DJELOMIČNE IMPLEMENTACIJE MERIT SUSTAVA

Priznajemo pozitivne promjene koje je Vlada RH već uvela kroz novi Zakon o državnim službenicima, koji djelomično implementira merit načela:

1. Centralizirani sustav zapošljavanja

Zakon uvodi "Centralizirani sustav za zapošljavanje" koji predstavlja značajan napredak prema merit načelu:

- Online testiranje kandidata za provjeru kompetencija elektroničkim putem
- Anonimizacija ispita do pristupanja intervjuu, što osigurava objektivnost
- Algoritam za dodjeljivanje pitanja koji omogućuje veću transparentnost i smanjuje mogućnost zlouporaba
- Javna dostupnost rezultata na mrežnim stranicama što osigurava transparentnost

2. Kompetencijski model

Zakon uvodi suvremeni kompetencijski model kao temelj za upravljanje ljudskim potencijalima:

- Opće, specifične i rukovodeće kompetencije kao kriterij za zapošljavanje i napredovanje
- Testiranje kompetencija umjesto memoriziranja teorijskih znanja
- Profili radnih mjesta s opisom potrebnih kompetencija

3. Transparentnost postupka

- Javno objavljivanje natječaja na centraliziranoj platformi
- Elektronički sustav koji skraćuje postupke i smanjuje troškove
- Objektivno rangiranje kandidata prema ostvarenim rezultatima

Ove reforme predstavljaju značajan korak prema modernim europskim standardima i pokazuju da Vlada RH prepoznaje važnost merit načela u zapošljavanju.

EUROPSKI TRENDVI: MERIT NAČELO NASUPROT BIROKRATSKIM PREPREKAMA

Suvremene europske demokracije temelje zapošljavanje u javnoj upravi na merit načelu koje podrazumijeva „sustav temeljen na zaslugama u službi“ gdje se kandidati biraju isključivo prema znanju, vještinama i kompetencijama potrebnima za obavljanje poslova, kroz transparentne postupke selekcije bez političkog utjecaja.

Razvijene europske zemlje napustile su sustave obveznog državnog ispita:

- Nizozemska koristi sustav direktne prijave i intervjuja za specifične pozicije, bez centralnog državnog ispita
- Švedska temelji zapošljavanje na merit načelu, pri čemu se kandidati biraju iz cjelokupnog tržišta rada
- Austrija koristi sustav ispita ili direktne prijave s intervjuima, ovisno o poziciji
- Danska i Finska primjenjuju sustav direktne prijave i intervjuja za specifične pozicije
- Velika Britanija koristi kompetencijski pristup kroz "Civil Service Competency Framework"

OBVEZA DRŽAVNOG ISPITA KAO RELIKT SOCIJALIZMA I TOTALITARIZMA

Obveza polaganja državnog ispita predstavlja direktan relikat socijalističkih i totalitarnih sustava koji se zadržao u post-komunističkim zemljama:

Zemlje bivše Jugoslavije:

- Srbija zadržava kompleksnu obvezu državnog ispita identičnu socijalističkom razdoblju, s autoritarnim pristupom obveznoj provjeri ideoloških znanja
- Bosna i Hercegovina zadržava sustav javnog ispita koji predstavlja direktan nastavak birokratskih praksi iz socijalističkog razdoblja

Bivše članice istočnog bloka:

- Mađarska je 2025. godine čak uvela dodatnu obvezu kulturnog ispita, što predstavlja korak unatrag

- Poljska je pokazala da birokratska kontrola kroz ispite predstavlja naslijeđe socijalističke komandne ekonomije
- Češka i ostale zemlje Višegradske grupe postupno ukidaju striktno sustave državnih ispita prepoznajući ih kao „relikte prošlosti“

ARGUMENTI ZA UKIDANJE OBVEZE DRŽAVNOG ISPITA

1. Usklađenost s već implementiranim reformama

Vlada RH je već uvela merit sustav kroz centralizirani sustav zapošljavanja i kompetencijski model - obveza državnog ispita predstavlja anakronizam, koji je u suprotnosti s tim pozitivnim reformama.

2. Značajne uštede za proračun

Ukidanje bi donijelo milijunske uštede u troškovima organizacije ispita, plaćenih dopusta i administracije.

3. Otklanjanje diskriminacije policijskih službenika

Ukidanje bi otklonilo diskriminaciju policijskih službenika koji imaju dvostruko kraći rok za polaganje.

4. Potpuna implementacija merit načela

Omogućilo bi potpunu implementaciju već započetih reformi temeljen na kompetencijama, a ne na memoriranju teorijskih znanja.

PRIJEDLOG SINDIKATA POLICIJE HRVATSKE ZA ZAKONSKE IZMJENE

Sindikatspolicije Hrvatske predlaže sljedeće izmjene:

1. Izmjenu Zakona o državnim službenicima - ukidanje obveze polaganja državnog ispita
2. Izmjenu Zakona o policiji - brisanje odredbe o obvezi polaganja državnog ispita u roku od 6 mjeseci
3. Potpunu implementaciju već uvedenog **merit** sustava kroz centralizirani sustav zapošljavanja i kompetencijski model
4. Preusmjeravanje sredstava iz troškova državnog ispita u dodatno usavršavanje i izobrazbu službenika

Obveza polaganja državnog ispita predstavlja anakronizam koji je u suprotnosti s pozitivnim reformama koje je Vlada RH već uvela. Dok je Vlada modernizirala sustav zapošljavanja uvođenjem merit načela kroz centralizirani sustav i kompetencijski model, zadržala je relikte socijalizma koji poništavaju učinke tih reformi.

SINDIKAT POLICIJE HRVATSKE

Ulica kneza Branimira 71E, Zagreb, OIB 26439251742 T 01/2333 138 F 01/2333 140
www.sindikotpolicije.hr e-mail: sph@sindikotpolicije.hr

PRVI POLICIJSKI SINDIKAT

Vrijeme je da Hrvatska konačno napusti relikte socijalizma te potpuno implementira već započete reforme temelje na europskim standardima. Ukidanje obveze državnog ispita logičan je sljedeći korak u već započetoj modernizaciji.

Pozivamo Vladu Republike Hrvatske i Hrvatski sabor da dovrše započete reforme ukidanjem ove birokratske prepreke koja sprječava potpunu implementaciju merit sustava.

Sindikat policije Hrvatske je spreman sudjelovati u svim fazama dovršavanja reformi te pružiti stručnu podršku u potpunoj implementaciji merit sustava zapošljavanja u javnoj upravi.

Detaljnu dokumentaciju o europskim sustavima zapošljavanja dostavljamo u prilogu (Prilog 1.-2.).

Slijedom svega navedenog, molimo da nas o Vašoj odluci obavijestite pisanim putem u razumnom roku.

S poštovanjem,

Predsjednik SPH

Dubravko Jagić

Prilog: Kao u tekstu.

O tome obavijest:

- g. Damir Habijan, ministar pravosuđa, uprave i digitalne transformacije
- g. Marin Piletić, ministar rada, mirovinskog sustava, obitelji i socijalne politike
- g. Mladen Novosel, predsjednik Savez samostalnih sindikata Hrvatske